

ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ ПЛОДІВ АБОРИГЕННИХ СОРТІВ ЯБЛУНІ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ ВИРОЩЕНИХ ЗА ОРГАНІЧНОЮ ТЕХНОЛОГІЄЮ

*Маргітай В.В. аспірант 2-ого року навчання,
Ніколайчук В.В., д.б.н., проф., науковий керівник
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», біологічний факультет
м. Ужгород, вул. Волошина, 32, Україна
v.margitay@gmail.com*

В Україні існує категорія людей (за деякими оцінками до 5% населення), передусім у великих містах, які мають мотивацію до споживання органічних продуктів і готові платити за них вищу (на 40-50%) ціну. Ця група споживачів створює початкову нішу для органічної продукції в Україні. На Закарпатті є всі умови для розвитку органічного садівництва. Для його впровадження можна використовувати місцеві сорти, які мають вироблену протягом віків стійкість проти основних хвороб. Аборигенні сорти зникають і замінюються новими, популярними сортами. Тому треба зберегти генофонд цих сортів для використання в органічному садівництві. Проведено скринінг аборигенних сортів яблуні на Закарпатті та виділено кращі з високими продуктивними показниками без застосування пестицидного навантаження, описано їх відповідно до методики опису сортів. Також були заготовлені живці для окулірування з метою збереження генофонду цих сортів і подальшого їх використання. Проведено літнє щеплення (окуліровка) на підщепи: М9, ММ-106, дикоросла яблуня. Щеплення проводилися протягом 2014-2017 років на різні підщепи (М9, ММ-106, дикоросла яблуня). Створено колекцію даних сортів. Досліджувалися важливі сортові ознаки обраних сортів.

Соліварське. Плід рожевого кольору, має крапчасто-розмитий рум'янець зі смугами, сизий наліт, винно-кислий приємний смак. Форма плоду куляста. Ширина плоду 62 ± 6 мм, висота 57 ± 4 мм. Плоди досягають у жовтні.

Батул. Сорту притаманна жирна шкірочка, забарвлення солом'яно-жовте з сильним рум'янцем, смак кисло-солодкий. Форма плоду куляста. Ширина плоду 60 ± 5 мм, висота — 60 ± 5 мм. Знімальна стиглість з кінця вересня.

Краса Закарпаття. Плід зеленувато-жовтий, з покривним малиновим рум'янцем, винно-солодкий, з сизим нальотом, форма плоду куляста. Ширина плоду 60 ± 7 мм, висота 50 ± 5 мм. Період достигання: вересень-жовтень.

Штетінське червоне. Походить з Німеччини, плід з темно-червоним густим рум'янцем, кисло-солодкий, з жирною шкірочкою, досить дрібний. Форма плоду куляста. Ширина плоду 53 ± 7 мм, висота: 42 ± 7 мм. Плоди досягають у жовтні.

Полованя. Плід дуже великий, солодкий, зелений із повздовжніми смугами. Форма плоду: куляста, кулясто-конічна. Ширина плоду 73 ± 6 мм. Висота плоду 57 ± 4 мм. Достигання плодів — серпень-жовтень.

Дурнайка. Плід зеленого забарвлення, дуже великих розмірів з соковитим кисло-солодким м'якушем. Форма плоду кулясто-плеската. Ширина плоду 84 ± 6 мм. Висота плоду 72 ± 3 мм. Маса плодів до 800 г. Плоди досягають у жовтні.

Феркованя. Плоди (100-150 г) округлої або округло-конічної форми, з тупими ребрами. Шкірочка гладенька, з восковим нальотом, товста, щільна. Основне забарвлення восково-жовте з червоно-бурим розмитим крапчастим рум'янцем і більш темними, різної ширини, короткими смугами. М'якуш білий, біля сердечка сніжно-білий, середньо-соковитий, хрусткий, солодкий, з приємною кислотою. Плоди досягають у жовтні і тримаються на деревах до опадання листя.

Висновки:

1. Внаслідок скринінгу асортименту сортів яблуні на Закарпатті були відібрані місцеві аборигенні сорти: Штетінське червоне, Батул, Дурнайка, Полованя, Феркованя, Соліварське, Штетінське червоне і Краса Закарпаття.

2. Найбільші плоди виявлені в сорті Дурнайка (73,5 мм висота, 83,0 мм ширина), менші плоди (середнього розміру) у сортів Полованя, Феркованя, Соліварське, Батул, Краса Закарпаття. Найменші плоди у сорті Штетінське червоне (42,5 мм висота плоду, 53,0 мм ширина плоду), що притаманне сорту.

3. Середній розмір плодів окремих сортів пояснюється тим, що плоди були відібрані в старих занедбаних садах, що свідчить про перспективу отримання при відповідному догляді органічних плодів 1 сорту (калібр 70+) при майже повній відсутності плодів 2 сорту (калібр 60+).

4. Найбільш придатною зоною для органічного садівництва є передгірська зона. Тут ґрунти зазнали найменшого пестицидного навантаження.

5. Існує певна залежність між площею листової поверхні (кількість листків та їх розмір) та розмірами плодів і силою росту дерева, що можливо використати для добору у селекційній роботі.